МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи

для здобувачів вищої освіти спеціальності 075 «Маркетинг» освітньої програми «Маркетинг» першого (бакалаврського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2022

УДК 339.138(072.034)
М54

Укладачі: Л. В. Гриневич
М. І. Ус
С. О. Родіонов

Затверджено на засіданні кафедри маркетингу.
Протокол № 1 від 1.09.2021 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи
М54 для здобувачів вищої освіти спеціальності 075 «Маркетинг» освітньої програми «Маркетинг» першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. Л. В. Гриневич, М. І. Ус, С. О. Родіонов. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 36 с.

Подано послідовність виконання та оформлення дипломних і наукових робіт. Наведено приклади оформлення елементів дипломної роботи (таблиць, рисунків, додатків, списку використаної літератури).

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти спеціальності 075 «Маркетинг» освітньої програми «Маркетинг» першого (бакалаврського) рівня.

УДК 339.138(072.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2022

Вступ

У системі підготовки фахівців із маркетингу одне з провідних місць займає написання та захист дипломної роботи.

Дипломною роботою здобувач вищої освіти завершує свою навчальну та наукову підготовку в університеті. Вона має засвідчити професійну зрілість випускника, виявити його загальнонаукову, загальнопрофесійну та спеціальну підготовку, уміння застосовувати здобуті знання для виконання конкретних наукових та практичних завдань.

Здобувач вищої освіти у дипломній роботі показує, як опанував сучасні методи наукового дослідження, як уміє коректно використовувати різні методи для аналізу законодавчих актів та явищ, як навчився робити власні узагальнення та висновки, працювати з літературою.

Дипломна робота є самостійною науковою закінченою розробкою, у якій досліджують окремі аспекти актуальної теоретико-прикладної проблеми і пропонують її розв'язання на основі використання наукових методів, вивчення теоретичної літератури, нормативно-правової бази та практики її застосування.

Метою дипломної роботи є:

систематизація, закріплення, розширення теоретичних знань і практичних навичок зі спеціальності та їх застосування у процесі виконання конкретних теоретичних і практичних завдань;

розвиток навичок ведення самостійної наукової роботи, оволодіння основними методами наукового дослідження, формулювання конкретних наукових висновків та рекомендацій за вибраною темою та їх упровадження у практичну діяльність.

Загальними вимогами до виконання дипломної роботи є: чіткість побудови структурних елементів, логіка викладення матеріалів дослідження, послідовність і конкретність подання матеріалу, переконлива аргументація, доказовість висновків і обґрунтованість рекомендацій, практична значущість отриманих результатів.

1. Виконання дипломної роботи

1.1. Загальні вимоги до структури та змісту дипломної роботи

Дипломна робота має бути написаною відповідно до плану, розробленого здобувачем вищої освіти. Написання дипломної роботи слід здійснювати за такою логічною схемою: обґрунтування актуальності вибраної теми, визначення мети і конкретних завдань дослідження, вибір об'єкта і предмета дослідження, методики проведення пошукових робіт під час процесу дослідження, обговорення результатів дослідження, формулювання висновків та оцінювання отриманих результатів.

Обов'язкові структурні елементи дипломної роботи мають відповідати встановленим вимогам, детально описаним далі.

Титульний аркуш дипломної роботи містить назви міністерства, закладу вищої освіти, факультету та кафедри, де виконано роботу; тему дипломної роботи; прізвище, ім'я, по батькові автора; учене звання, науковий ступінь, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника; назву міста і рік виконання. Зразок титульного аркуша і подання наведено в додатках А та Б.

Зміст подають на початку дипломної роботи. Він містить назви та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів (якщо вони мають заголовки).

У вступі дають наукове обґрунтування актуальності вибраної теми, формулюють мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, наводять перелік методів дослідження.

У ході висвітлення актуальності потрібно визначити важливість теми для споживача маркетингової діяльності, практичну значущість для підприємства (організації), а також цінність для суспільства.

У вступі надають обґрунтування вибору теми дослідження (висвітлюють зв'язок теми роботи із сучасними дослідженнями у відповідній галузі знань шляхом критичного аналізу з визначенням сутності завдання).

Мету і завдання дослідження формулюють відповідно до предмета й об'єкта дослідження. Мета має бути чітко сформульованою, без зайвої деталізації. Не слід формулювати мету як «Дослідження …»,

«Вивчення …», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

У завданні конкретизують обсяг досліджуваних параметрів (вивчити ..., описати ..., визначити ..., дослідити ..., з'ясувати сутність ..., показати ..., узагальнити ..., встановити ..., виявити ..., довести ..., впровадити ..., вивести залежність ..., встановити взаємозв'язок ..., проаналізувати ..., розробити ..., дати рекомендації тощо). Бажано викладати завдання, дотримуючись логічної послідовності.

Об'єктом дослідження може бути лише явище чи процес, що породжує проблемну ситуацію, яку вибрано для дослідження. *Наприклад:* «Об'єктом дослідження є процес управління маркетинговою діяльністю …». Не слід називати об'єктом дослідження конкретне підприємство, організацію, установу чи орган державної влади або його підрозділ, на прикладі якого виконують роботу, адже це є базою дослідження.

Предмет дослідження міститься у межах вибраного об'єкта дослідження, що розглядають у дипломній роботі. Наприклад: «Предмет дослідження – удосконалення маркетингової діяльності …».

Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове. Об'єкт характеризує досліджуване питання широко, а предмет його звужує до конкретного завдання.

Методи дослідження – розкриття інформаційної бази та використаних методів дослідження. Перераховують використані наукові методи дослідження та змістовно зазначають, що саме досліджували кожним методом; обґрунтовують вибір методів, що забезпечують достовірність отриманих результатів та висновків.

Основна частина дипломної роботи складається із декількох розділів: теоретичного, аналітичного та рекомендаційно-проєктного. Кожен розділ починають з нової сторінки. Розділи можуть поділятися на підрозділи. Кожен підрозділ має містити закінчену інформацію. Кількість розділів та підрозділів визначає здобувач вищої освіти разом із керівником роботи.

В основній частині роботи викладають теоретичні та методологічні положення, проблемні питання, дискусійні й нерозв'язані аспекти теми, науково обґрунтовані соціально-економічні та професійно орієнтовані рішення. Наприкінці кожного підрозділу автор подає короткі висновки щодо завдання, виконаного в межах підрозділу. Підрозділ не може закінчуватися посиланням на джерела, рисунком або таблицею. Кожен із підрозділів

наводять через два інтервали після тексту попереднього підрозділу розділу (відповідно першого, другого або третього).

У першому (теоретичному) розділі основної частини розглядають теоретичні та методичні аспекти досліджуваної проблеми, проводять аналітичний огляд літературних джерел щодо предмета дослідження, критично аналізують різні погляди, здійснюють їхню наукову класифікацію, основні чинники впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо.

Перший розділ має містити всебічний аналіз стану досліджуваної проблеми на основі узагальнення, систематизації й осмислення літературних джерел. Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних наукових виданнях. Бажаним є використання опублікованих статистичних даних із посиланням на джерела. Крім того, інформаційною базою для його написання обов'язково повинні слугувати закони і підзаконні акти України, що характеризують сучасний стан у сфері дослідження.

Перший (теоретичний) розділ повинен містити не менше 15 посилань на вітчизняні літературні джерела та 5 посилань на зарубіжні літературні джерела. Під час посилання на авторів необхідно зробити зноску у такому вигляді – [№ літературного джерела в списку використаних джерел]. Наприклад – [17].

У цьому ж розділі необхідно дати обґрунтування і розкрити економічну природу показників для аналізу маркетингової діяльності підприємства (установи, організації).

У ході написання першого розділу здобувач вищої освіти повинен продемонструвати вміння виокремлювати в досліджуваній проблемі головні, опорні питання, аналізувати й узагальнювати їх із застосуванням інструментарію аналітичних досліджень. Бажано ілюструвати текст графічним матеріалом: схемами, графіками, алгоритмами, діаграмами.

Обсяг першого (теоретичного) розділу не повинен перевищувати **10 сторінок**.

Перший розділ дипломної роботи має закінчуватися висновком за відповідним розділом обсягом 0,5 – 1 сторінка.

Другий (аналітичний) розділ (10 – 15 сторінок) містить загальну характеристику конкретного підприємства (установи, організації), його зовнішнього та внутрішнього середовища, аналіз маркетингової діяль-

ності або її складових в аспекті вибраної теми дипломної роботи. Здобувач вищої освіти повинен виконати детальний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми на матеріалах конкретного підприємства (установи, організації). Розділ може бути виконаний у вигляді двох – трьох підрозділів із метою розкриття стану питань, що досліджують, виявлення позитивних і негативних сторін у діяльності конкретного підприємства (установи, організації).

Перший підрозділ розділу 2 рекомендовано називати «Загальна характеристика підприємства (установи, організації)». Характеристика має містити:

загальні відомості про підприємство (установу, організацію), що аналізують: повне найменування, форма власності, коротка історія розвитку підприємства, дата організації та час існування на ринку;

характеристику основних напрямів і видів діяльності; основні економічні показники діяльності об’єкта дослідження за звітний період;

організаційну структуру управління (у вигляді схеми) та оцінювання принципів її побудови та функціонування.

У другому розділі також рекомендовано провести аналіз зовнішнього середовища установи (організації, підприємства) з використанням методів PEST- і SWOT-аналізу. Основними складовими цього підрозділу можуть бути:

характеристика ринку, на якому здійснює діяльність установа (міжнародний, національний, регіональний, міський, районний тощо); обсяг ринку; тип ринку, на якому діє організація (монополістичний, олігополістичний тощо);

аналіз стану конкуренції, перелік і характеристика підприємств, які діють на тому ж ринку, що й організація, що є базою дослідження, і які є її безпосередніми конкурентами;

загальна характеристика середовища функціонування установи (організації, підприємства); аналіз її місця у виробничо-господарському комплексі країни або регіону, схема взаємозв’язків з іншими підприємствами, організаціями й установами (зовнішнім середовищем): покупцями продукції; банками; державними органами; фінансовими посередниками та іншими учасниками ринку і т. д.

Цей підрозділ рекомендовано завершити побудовою матриці SWOT-аналізу з визначенням напрямів удосконалення маркетингової діяльності підприємства. Можливе використання методу експертних оцінок у процесі проведення SWOT-аналізу.

Другий розділ дипломної роботи має закінчуватися висновком за відповідним розділом обсягом 0,5 – 1 сторінка.

Третій розділ дипломної роботи (10 – 15 сторінок) – **проєктний (рекомендаційний)** – це пропозиції щодо вдосконалення маркетингової діяльності підприємства відповідно до напряму дослідження. Пропозиції надають на основі співставлення того, що є в практиці роботи підприємства (організації) зі сформульованим у першому (теоретичному) розділі еталоном (макетом) рішення проблеми, а також висновками, зробленими в другому (аналітичному) розділі щодо комплексного аналізу підприємства, його мікро- та макрозовнішнього маркетингового середовища, стану та результатів маркетингової діяльності з уточненням відповідно теми дослідження. Це є підставою для обґрунтованого викладання конкретних пропозицій рішення досліджуваної проблеми в організації чи на підприємстві.

Метою *першого підрозділу третього розділу* є розроблення питань, пов'язаних із реалізацією маркетингового дослідження, яке спрямоване на отримання об'єктивних даних, що є основою для удосконалення та управління маркетинговою діяльністю суб'єкта дослідження (підприємства), розроблення або коригування його маркетингових політик тощо.

У цьому пункті докладно й обґрунтовано з посиланням на відповідні наукові джерела викладають та аналізують отримані результати дослідження.

У процесі написання першого підрозділу третього розділу дипломної роботи реалізують дослідження та оцінюють дані, зібрані на основі обраних інструментів (анкет, гайдів, запитальників тощо), які детально наведені та обґрунтовані в другому розділі дипломної роботи.

У процесі маркетингового дослідження в третьому розділі можуть оцінюватися дані та результати застосування одного або комбінації різних методів дослідження відповідно до проблеми і теми дипломної роботи. Їхнє використання має бути обов'язково погоджено з науковим керівником.

У ситуації, коли для досягнення мети дослідження визначено необхідним проведення глибинного інтерв'ю з експертами, необхідна експертна оцінка якогось явища чи ситуації, надають опис процедури відбору експертів, обґрунтування чисельності та підтвердження їхньої компетентності. Обов'язкового наводять коефіцієнт конкордації – погодженості думок експертів.

У разі необхідності проведення опитування споживачів (персоналу, посередників), наводять:

а) опис однієї (чи декількох) генеральних сукупностей, які вивчають;

б) одиницю дослідження;

в) методи комунікацій під час проведення дослідження та процес відбору респондентів;

г) планування охоплення одиниць сукупності, що вивчають: суцільне дослідження; вибіркове дослідження; монографічне дослідження; дослідження основного масиву;

ґ) для вибіркового дослідження планують: вибір підходу до формування вибірки; необхідний обсяг (чисельність) вибірки.

Ці процеси можуть бути відображені під час планування дослідження, як частина інформаційно-аналітичного забезпечення ухвалення маркетингових рішень. За таких умов повторно їх зазначати не потрібно.

Розглядають запропоновану процедуру контролю за процесом збирання даних для зменшення кількості помилок. Наводять опис процесу редагування даних (очищення даних, робота з відсутніми даними).

За наявності викладають особливості процесу кодування даних (детальне кодування даних наводять у додатках) та проводять обґрунтування доцільності використання програмного забезпечення, яке вибране для формування бази даних та реалізації процесу аналізу. Відповідну таблицю із введеними до ПК даними може бути розміщено у додатках.

Аналіз даних наводять за переліком поставлених пошукових питань у межах кожного завдання дослідження.

Якщо дані були отримані з експертних інтерв’ю, наводять основні запитання, які були задані експертам, узагальнені та агреговані відповіді на них. Найбільш цікаві та вагомі відповіді з точки зору цінності отриманої інформації можуть бути наведені у вигляді цитат. Далі наводять аналіз отриманої інформації та зроблені висновки.

Якщо дані отримані з опитувальної анкети, аналіз даних проводять за такою схемою:

питання анкети з агрегованими даними, отриманими після опитування;

зведення даних до вигляду, у якому вони підлягають обробленню;

розрахунок необхідних дескриптивних статистик;

побудова таблиць сполучення ознак (якщо це необхідно для вирішення питання);

графічне зображення отриманої інформації (графіки, гістограми, діаграми тощо);

перевірка гіпотез, які було сформульовано під час планування дослідження, у разі необхідності – формулювання та перевірка нових гіпотез;

побудова розроблених моделей;

застосування прикладного статистичного аналізу для отримання запланованого результату;

інші методи та методики аналізу даних.

Статистичний аналіз даних за кожним пошуковим питанням необхідно завершити висновком, де у статистичних термінах подають отриману відповідь на пошукове питання.

Після аналізу даних та висновків окремо за кожним пошуковим питанням формують перелік основних результатів, отриманих у ході дослідження, та, виходячи з поставлених завдань дослідження, наводять загальні висновки, необхідні для ухвалення управлінського рішення – розроблення рекомендацій.

Також третій розділ має містити конкретні заходи (рекомендації) щодо досягнення мети дослідження. Надають рекомендації за результатами досліджень відповідно до напрямів удосконалення маркетингової діяльності підприємства за темою дослідження. Кожна пропозиція повинна мати обґрунтування на основі аналізу, проведеного у попередніх розділах (підрозділах), – виявлених відхилень, проблем та недоліків – із розробленням конкретних рекомендацій, пропозицій, моделей управління параметрами розвитку маркетингової діяльності підприємства. Надані рекомендації мають враховувати результати SWOT-аналізу, проведеного у роботи, а також посилювати сильні сторони і можливості чи нейтралізувати слабкі сторони і загрози підприємства відповідно. Базуватися на основних теоретичних положеннях, методичних підходах, методичному інструментарії, що викладені у попередніх розділах та підрозділах дипломної роботи.

Рекомендації мають бути конкретними, чіткими та обов’язково підкріпленими конкретною інформацією, отриманою під час дослідження. Можуть бути подані у вигляді плану необхідних заходів для розроблення чи коригування відповідної продуктово-ринкової стратегії. Рекомендації мають супроводжуватися ілюстративно-графічним підкріпленням та ретельним описом запропонованих заходів.

Також необхідно провести оцінювання ефективності та обґрунтувати доцільності запропонованих заходів, що подають у третьому розділі. Маркетингові заходи повинні мати реальний прикладний характер, що вимагає відповідних обґрунтувань за кожним заходом та визначення їхнього ефекту та ефективності.

З цією метою може бути визначено показники економічного та комунікативного ефекту й ефективності залежно від запропонованих заходів та даних, які є в наявності у здобувачів вищої освіти (зокрема, додатковий прибуток, рентабельність, витрати на рекламу, які припадають на 1 000 споживачів, коефіцієнт рекламної результативності, порівняльна торгова ефективність, сукупність переглядів, охоплення, витрати на 1 000 переглядів, кількість контактів, вартість одного додаткового контакту, коефіцієнт упровадження та багато інших).

Показники ефективності розраховують на основі даних планового періоду, обґрунтованих здобувачем вищої освіти у проєктній частині. Підрозділ розпочинають з розрахунку всіх витрат, пов’язаних з упровадженням та реалізацією запропонованих рекомендацій.

Одним із досить простих і в той же час результативних методів аналізу доцільності витрат є операційний аналіз, званий також аналізом «витрати-обсяг-прибуток», або CVP-аналіз.

CVP-аналіз – це аналіз беззбитковості виробництва чи аналіз співвідношення «витрати – обсяг – прибуток». Він є одним із потужних інструментів у визначенні точки беззбитковості.

Цей вид аналізу є одним із найбільш ефективних засобів планування та прогнозування діяльності підприємства, допомагає виявити оптимальні пропорції між перемінними і постійними витратами, ціною і обсягом реалізації, мінімізувати підприємницький ризик.

У межах CVP-аналізу використовують формат звіту про фінансові результати, який сформовано на основі маржинального прибутку, для визначення якого необхідно витрати, пов’язані з виробництвом та реалізацією продукції, розділити на постійні та змінні.

Проте використання CVP-аналізу є не єдиним способом обґрунтувати доцільність та ефективність запропонованих заходів.

Зокрема, ефективність може бути підтверджено на основі побудови трендових моделей. Трендова модель належить до економіко-математичних динамічних моделей, у якій розвиток модельованої економічної системи відображено через тренд (тенденцію) її основних показників.

Тренд, який зазвичай називають часовим трендом, відображає тенденцію зміни явища (процесу, об'єкта) у часі. Він описує фактичну усереднену для «передісторії» тенденцію процесу, що вивчають, у часі, його зовнішні прояви. Результат при цьому пов'язують виключно з плином часу. Припускають, що через чинник часу (t) можна виразити вплив усіх основних чинників.

Крім того, обґрунтуванням щодо доцільності впровадження запропонованих заходів можуть слугувати розрахунок показників та метрик відповідно визначення ефекту та ефективності в межах використання окремих маркетингових інструментів окремих маркетингових політик.

Третій розділ, як і попередні розділи дипломної роботи, має закінчуватися висновками за відповідним розділом обсягом 0,5 – 1 сторінка.

Висновки є логічним завершенням дипломної роботи. У ньому необхідно коротко сформулювати основні положення роботи. У стислій формі зробити висновки з матеріалу, викладеного в проблемно-аналітичній частині роботи.

У висновках у стислому вигляді наводять викладену в дипломній роботі інформацію, отримані результати вирішення поставлених автором завдань. Висновок за своєю сутністю є підсумком виконаних наукових досліджень і містить висновки та узагальнення, а також рекомендації щодо практичного використання отриманих результатів.

Висновок не повинен повторювати висновки й узагальнення за розділами. У ньому роблять висновки за всією роботою у цілому, тобто відображають те істотне, що відрізняє роботу від раніше виконаних досліджень з розглянутої тематики.

Висновок зазвичай будують відповідно до побудови матеріалу в дипломній роботі. Висновки не повинні дублювати вступ, а в конкретній формі представляти різницю від раніше виконаних робіт.

Список використаних джерел має бути наведений після висновків з нової сторінки і мати наскрізну нумерацію.

Формуючи список літератури за темою роботи, здобувач вищої освіти обов'язково має зазначити прізвище та ініціали автора, назву роботи, видавництво, місце та рік видання. Якщо до списку входять періодичні публікації, то обов'язково слід зазначити прізвище та ініціали автора, назву статті, часопису, газети тощо, рік видання, номер та сторінки, на яких надруковано статтю.

Якщо здобувач вищої освіти використовував інтернет-ресурси, то слід зазначити прізвище та ініціали автора матеріалу, назву та веб-сайт, дату звернення до ресурсу.

Список використаних джерел варто розміщувати за наскрізною нумерацією в алфавітному порядку, а саме: Постанови Верховної Ради України; Укази Президента України; Постанови Кабінету Міністрів України; нормативні акти міністерств та відомств; роз'яснення Президії Вищого Господарського суду України, постанови Пленуму Верховного Суду України; монографії, підручники, навчальні посібники, наукові видання, статті у наукових часописах, автореферати дисертацій тощо.

Потім подають перелік іншомовних джерел та інтернет-ресурси. Електронні ресурси слід розміщувати теж в алфавітному порядку. Зразок оформлення списку використаних джерел наведено в додатку В.

До списку використаних джерел рекомендовано включати 35 – 50 найменувань у відповідному бібліографічному описі. Варто слідкувати за тим, аби це були сучасні, останніх років видання та джерела.

Після списку використаних джерел із нової сторінки розташовують **додатки**, які містять матеріал, що: є необхідним для розкриття повноти дипломної роботи, але його включення в основну частину роботи може змінити упорядковане і логічне уявлення про роботу або через великий обсяг не може бути послідовно розміщене в основній частині роботи.

У додатках можна розміщувати такий допоміжний матеріал: первинні документи діяльності підприємства (установи, організації); таблиці допоміжних цифрових даних; розрахунки економічних показників діяльності підприємства, організації; інструкції і методики, опис алгоритмів і програм вирішення завдань, якщо вони були розроблені у процесі виконання дипломної роботи; ілюстрації допоміжного характеру.

1.2. Вимоги до оформлення дипломної роботи

Дипломна робота повинна мати обсяг 30 – 40 сторінок машинописного тексту і бути виконана **українською мовою**. У процесі написання роботи слід дотримуватися такого розподілу обсягу тексту: вступ – 1 – 1,5 с.; розділи: перший (теоретичний) – 8 – 10 с.; другий (аналітичний) – 10 – 12 с.; третій (рекомендаційно-проєктний) – 10 – 15 с.; висновки – 1 – 1,5 с.

Текст дипломної роботи має бути надрукованим на комп'ютері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм), з **міжрядковим інтервалом 1,5**. Гарнітура шрифту типу **Times New Roman** розміром (кеглем) **14 пт**.

Текст дипломної роботи необхідно друкувати, дотримуючись таких полів: ліве – не менше **25 мм**, праве – не менше **10 мм**, верхнє і нижнє – не менше **20 мм** (рис. 1.1).

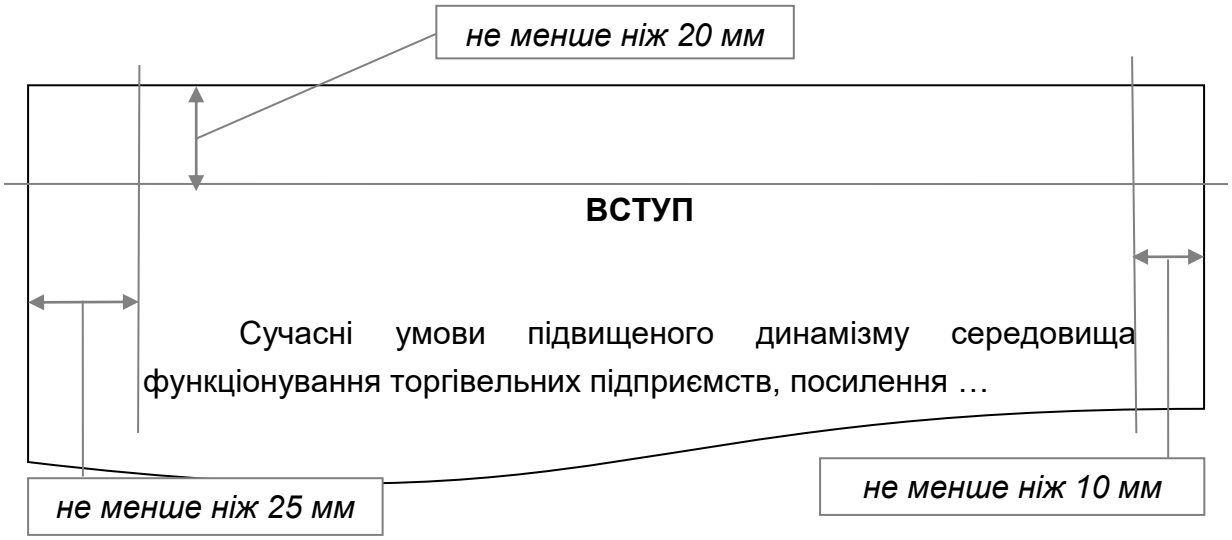

Рис. 1.1. **Приклад оформлення тексту дипломної роботи**

Абзацний відступ має бути однаковим по всьому тексту роботи і дорівнювати **1,25 см** (або 5 символам).

У процесі виконання роботи необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності і чіткості зображення по всій роботі. Усі лінії, літери, цифри і знаки мають бути чіткими й однаково чорними по всій роботі. Під час оформлення роботи не використовують: підкреслювання, **напівжирний** та *курсивний* шрифти, режим маркованого списку.

Помилки, описки і графічні неточності, які виявилися у процесі написання дипломної роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбовуванням коректійною білою фарбою і нанесенням на тому ж місці виправленого тексту (фрагмента рисунка), але не більше одного виправлення на сторінці.

Заголовки структурних частин дипломної роботи: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «НАЗВА РОЗДІЛУ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами центровано до тексту, напівжирний шрифт.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (окрім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовків структурних елементів роботи не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, то їх розділяють крапкою. Переноси слів у заголовку не допускають. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Відстань між заголовком та текстом, а також між заголовком розділу та підрозділу має дорівнювати двом інтервалам і бути однаковою по всій роботі.

У межах розділу новий підрозділ починають на тій сторінці, де закінчився попередній підрозділ. Водночас назву підрозділу не можна розміщувати в кінці однієї сторінки, а текст підрозділу розпочинати на наступній.

Слід зазначити, що після назви підрозділу на сторінці має бути не менше двох рядків тексту (рис. 1.2).

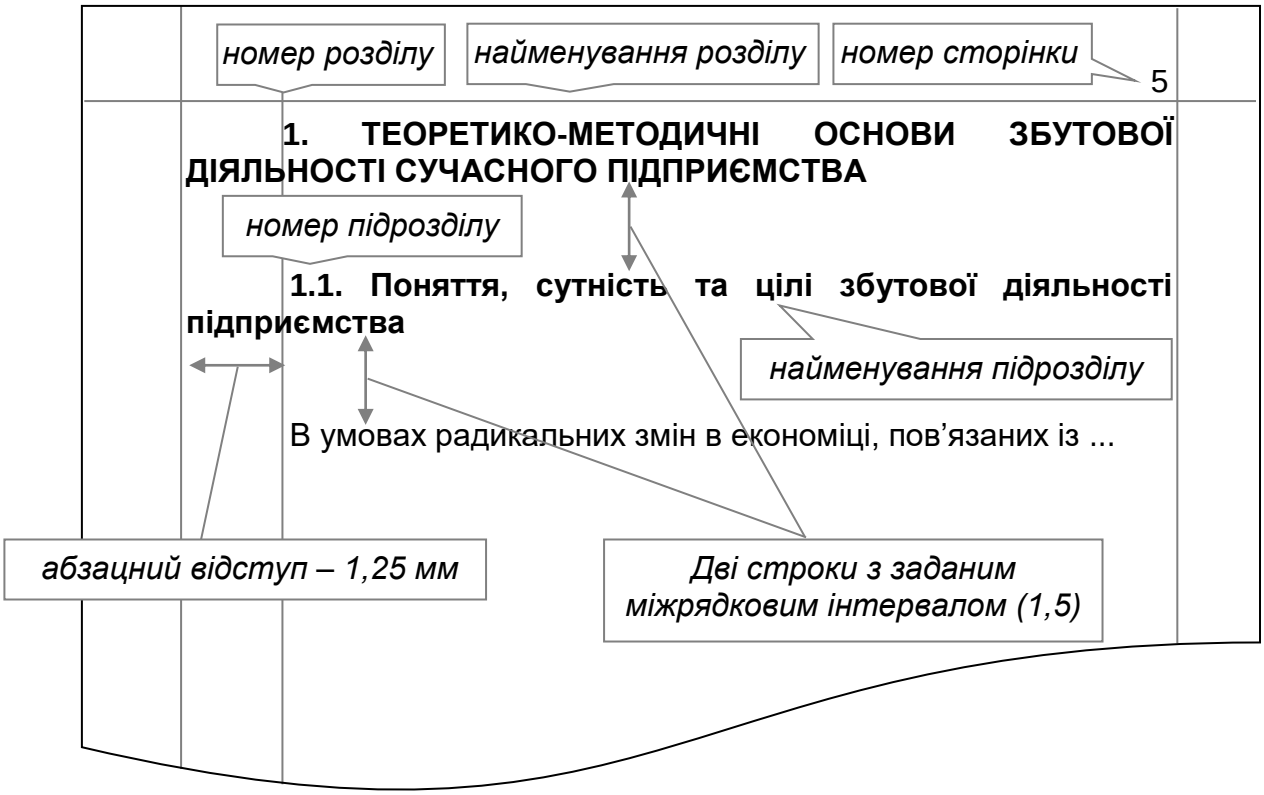

Рис. 1.2. **Приклад оформлення назви і нумерації розділів та підрозділів дипломної роботи**

Сторінки роботи мають бути заповнені текстом повністю. Виняток складають останні сторінки вступу, розділів, висновків, списку використаних джерел, наповненість яких не може складати менше 2/3 площі

сторінки. Якщо розмір рисунка чи таблиці, що наведені в тексті, не дозволяє розмістити їх на вільній площі безпосередньо в кінці сторінки, то на них здійснюють посилання, а на цій же сторінці продовжують текст. Сам рисунок чи таблицю наводять на початку наступної сторінки, водночас таблицю чи рисунок необхідно розташовувати після завершення абзацу.

Розділ чи підрозділ не може завершуватися рисунком чи таблицею. Після них обов'язково має бути пояснювальний текст чи інша узагальнювальна інформація.

Нумерацію сторінок дипломної роботи здійснюють арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації по всьому тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки наприкінці. Гарнітура шрифту типу Times New Roman розміром (кеглем) 12 пт.

Першою сторінкою дипломної роботи є титульна сторінка, яку включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульній сторінці та змісті номер сторінки не проставляють. На наступних сторінках, починаючи з другої сторінки вступу, номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки наприкінці з урахуванням попередніх сторінок.

Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок дипломної роботи. Номер на цих сторінках проставляють.

Нумерація розділів, підрозділів дипломної роботи. Розділи, підрозділи дипломної роботи слід нумерувати арабськими цифрами.

Розділи дипломної роботи повинні мати порядкову нумерацію у межах викладення сутності основної частини роботи і позначатися арабськими цифрами без крапки, наприклад, 1, 2, 3 і т. д. (див. рис. 1.2). Підрозділи дипломної роботи повинні мати порядкову нумерацію у межах кожного розділу.

Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою.

Після номера підрозділу повинна бути крапка, наприклад 1.1., 1.2. і т. д. Пункти повинні мати порядкову нумерацію у межах кожного розділу або підрозділу.

Назви ілюстрацій (схем, рисунків, графіків, діаграм, креслень) розташовують під ілюстрацією напівжирним шрифтом центровано до ри-

сунку. За необхідністю під ілюстрацією також розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст) (рис. 1.3).

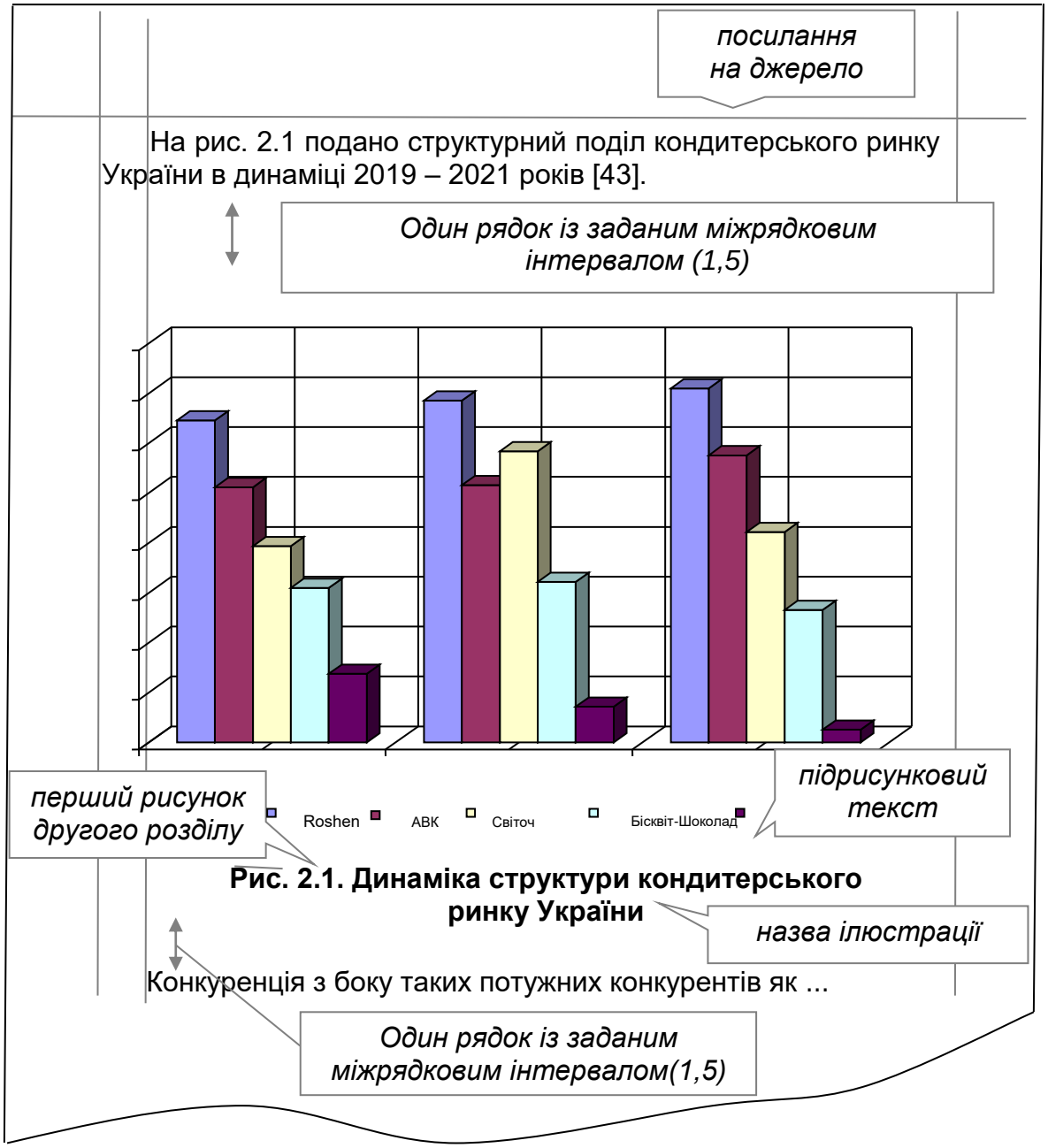

Рис. 1.3. **Приклад оформлення рисунка в дипломній роботі**

Ілюстрації (рисунки, креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми та фотознімки) слід розташовувати в роботі безпосередньо після тексту, де їх згадують вперше, або на наступній сторінці.

На всі ілюстрації мають бути посилання в дипломній роботі. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, то необхідно під час подання їх у дипломній роботі давати посилання на джерело, з якого запозичено ілюстрацію.

Ілюстрації нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, що наводять у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою. Ілюстрацію позначають словом «Рис. ___», яке разом із назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних, наприклад, «Рис. 3.1. Динаміка витрат підприємства на маркетингові дослідження».

Слід зазначити, що всередині ілюстрацій і таблиць використовують гарнітуру шрифту типу Times New Roman розміром (кеглем) 12 пт з міжрядковим інтервалом 1.0.

Якщо ілюстрація не вміщується на одній сторінці, то її можна переносити на інші сторінки, вміщуючи назву ілюстрації на першій сторінці, пояснювальні дані – на кожній сторінці, і під ними позначають: «Рис. ___».

Якість ілюстрацій має забезпечувати їхнє чітке відтворення. Ілюстрації мають бути зроблені за допомогою офісних програм чи графічних редакторів у чорно-білому вигляді із використанням штрихування.

У роботі можуть застосовуватися різні типи схем та діаграм, які використовують залежно від характеру ілюстрованого матеріалу та завдань, що вирішують. Якщо на рисунку зображують діаграму, то кожна її вісь повинна мати назву або позначати розмірність (наприклад, млн грн, т, % та ін.).

Оформлення таблиць. Таблицю у дипломній роботі необхідно розташовувати безпосередньо після тексту, в якому її згадано вперше, або на наступній сторінці, якщо вона завелика для її вбудовування в структуру тексту. На всі таблиці мають бути посилання в тексті дипломної роботи.

Перед словом «Таблиця» та після самої таблиці пропускають один вільний рядок (міжрядковий інтервал – 1,5). Під назвою таблиці, не пропускаючи вільного рядка, розміщують власне таблицю.

Таблиці нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією у межах розділу, за винятком таблиць, що наводять у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою (рис. 1.4).

Результати аналізу витрат домогосподарств України в 2016 – 2020 рр. за групами товарів наведені в табл. 2.6 (дані Державної служби статистики України).

Посилання на таблицю у тексті

Один рядок із заданим міжрядковим інтервалом (1,5)

Таблиця 2.6

Аналіз витрат українських домогосподарств за групами товарів*

Найменування показника	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4	5	6
Сукупні витрати, млн грн / рік	215680,64	239221,56	239129,09	258542,37	312483,94
Витрати на продукти харчування та безалкогольні напої, грн / міс.	3 070,81	3 291,70	3 354,63	3 957,69	4 490,32

*Примітка. Побудовано автором на основі даних Державної служби статистики України [45].

Рис. 1.4. **Приклад оформлення таблиці у дипломній роботі**

Таблиця повинна мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують над таблицею. Така назва має бути короткою, інформативною та такою, що відображає загальний зміст таблиці. Між таблицею та текстом повинен бути один інтервал, так і після її завершення.

Слово «Таблиця ____» вказують справа над назвою таблиці. Назву таблиці друкують напівжирним шрифтом, центровано до таблиці. Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, то таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під одною, або переносячи частину таблиці на наступну сторінку. Перенесення таблиці на наступну сторінку допускають у разі написання не менше двох рядків після назви колонок таблиці («головки» таблиці). Розміщуючи таблицю на декількох сторінках роботи, «головку» таблиці не повторюють на кожній сторінці, а переносять тільки рядок з номерами колонок, поданий у таблиці на першій сторінці.

Над іншими частинами таблиці справа пишуть: «Продовження табл. ___» із зазначенням номера таблиці. Над останньою частиною таблиці вказують про закінчення таблиці (наприклад, «Закінчення табл. 3.1»).

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення із заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

Примітки розташовують після таблиці або ілюстрації, до яких вони належать. Якщо примітка одна, то її не нумерують, а позначають зірочкою у форматі верхнього індексу (див. рис. 1.4).

Слово «Примітка» пишуть з великої літери з абзацного відступу після таблиці чи рисунка (але перед назвою рисунка). Після слова «Примітка» ставлять крапку і з великої літери в тому ж рядку наводять текст примітки. Рекомендована гарнітура шрифту – типу Times New Roman розміром (кеглем) 12 пт з міжрядковим інтервалом 1.0.

Перерахування. Перерахування в тексті дипломної роботи, за необхідності, можуть бути наведені всередині розділів, підрозділів. Перед перерахуванням ставлять двокрапку.

Для перерахувань першого рівня деталізації використовують малу літеру української абетки з дужкою, або не роблять зовсім позначок. Для подальшої деталізації перерахування слід використовувати арабські цифри з дужкою (другий рівень деталізації) (рис. 1.5).

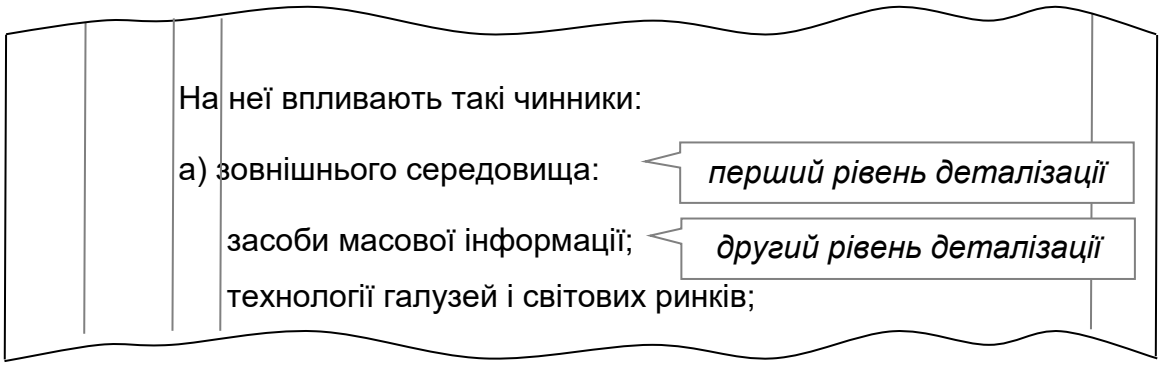

Рис. 1.5. **Зразок оформлення перерахування у тексті дипломної роботи**

Перерахування першого рівня деталізації друкують малими літерами з абзацного відступу, другого рівня – з відступом відносно місця розташування перерахувань першого рівня.

Посилання. Кожен використаний в роботі фактичний матеріал (фрагмент тексту документа, таблиці, рисунки, формули, числові дані, цитата,

відомості про маловідомий факт тощо) має супроводжуватися посиланням на джерело, з якого цей матеріал було взято. Посилання є порядковим номером джерела у списку використаних джерел, який розміщують у квадратних дужках. Якщо посилання здійснюють на друковане джерело, у посиланні також зазначають номери сторінок, на яких безпосередньо розміщений матеріал (наприклад, певні дані або цитата). Якщо посилання здійснюють відразу на декілька джерел, то їх відділяють одне від одного крапкою з комою.

Приклад речення з посиланнями:

Інноваційна діяльність – це діяльність у межах інноваційного процесу, яка перетворює наукові та економічні знання за допомогою використання комплексу методів та процедур у інновації [15, с. 12].

Формули і рівняння розташовують безпосередньо після тексту дипломної роботи, в якому їх згадують.

Вище і нижче кожної формули або рівняння повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Формули і рівняння у тексті дипломної роботи (за винятком формул і рівнянь, наведених у додатках) слід *нумерувати* порядковою нумерацією у межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою, наприклад, формула (2.3) – третя формула другого розділу (рис. 1.6).

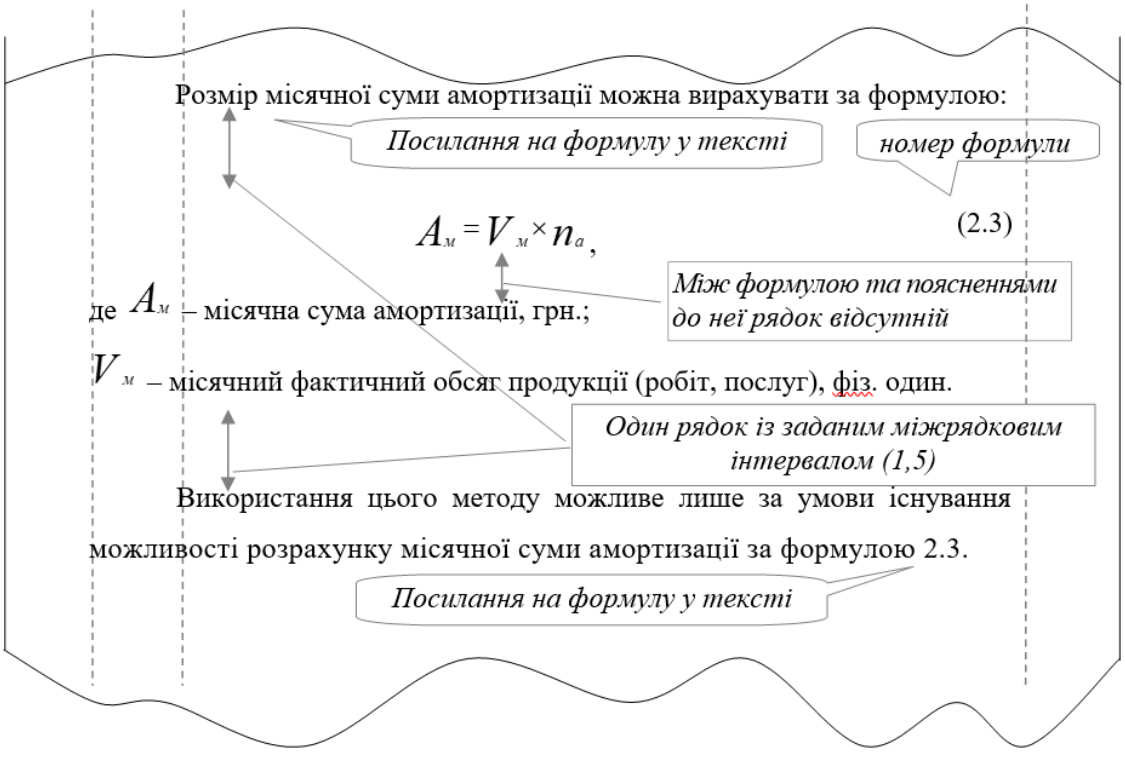

Рис. 1.6. **Зразок оформлення формули в дипломній роботі**

Номер формули або рівняння зазначають на рівні формули (рівняння) в дужках у крайньому правому положенні на рядку.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули чи рівняння, слід наводити безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі (рівнянні).

Пояснення значення кожного символа та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають без абзацного відступу словом «де» без двокрапки. Пояснювальні символи мають бути написані на однаковій відстані від краю аркуша, рівняючись за першим символом.

Переносити формули чи рівняння на наступний рядок допускають тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак операції на початку наступного рядка. Коли переносять формули і рівняння на знакові операції множення, застосовують знак «×».

Формули, що йдуть одна за одною й не розділені текстом, відокремлюють комою без додаткових інтервалів.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів. Перелік у дипломній роботі повинен розташовуватися стовпцем. Ліворуч в абетковому порядку наводять умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни, а праворуч – їхнє детальне розшифрування.

Список використаних джерел має бути наведений після висновків з нової сторінки. Джерела літератури в ньому слід розміщувати в алфавітному порядку, враховуючи, що спочатку наводять друковані джерела літератури, а потім – електронні ресурси. Електронні ресурси слід розміщувати теж в алфавітному порядку. Приклад оформлення літературних та інших джерел наведено в додатку В.

Додатки оформлюють у вигляді продовження дипломної роботи, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Після останньої сторінки списку використаних джерел перед додатками необхідно розмістити чистий аркуш паперу, на якому в центрі великими літерами (розміром (кеглем) **14 пт**) написати «ДОДАТКИ». У змісті роботи треба вказувати першу сторінку додатків.

Кожен додаток повинен починатися з титульного аркуша, на якому симетрично до сторінки наведено позначення додатка, надруковане великими літерами. Наприклад: «ДОДАТОК А». На наступному рядку наводять назву додатка, надруковану малими літерами. Наприклад: «Фінан-

сова звітність підприємства». Слова «ДОДАТКИ», «ДОДАТОК», номер додатка та його назву в лапки не беруть.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: «Додаток А», «Додаток Б» тощо.

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка. *Наприклад,* «Рис. Д.2. Організаційна структура підприємства» означає «другий рисунок додатка Д», «Таблиця А.1» означає «перша таблиця додатка А». На ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, поширюються загальні вимоги щодо оформлення.

Зразок оформлення додатків у роботі наведено на рис. 1.7.

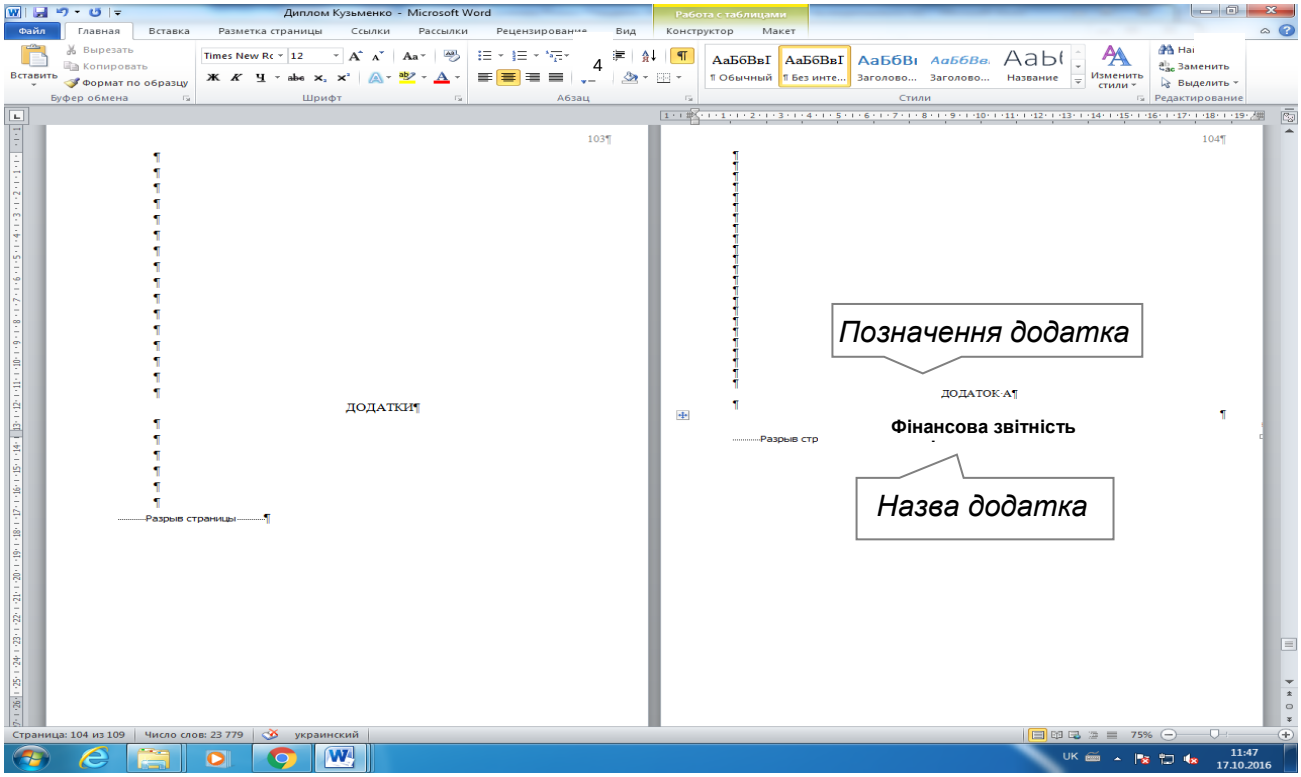

Рис. 1.7. **Зразок оформлення додатків у дипломній роботі**

Якщо додаток містить кілька сторінок (більше двох), то кожну наступну сторінку у правому верхньому куті супроводжують написом «Продовження додатка» та його літерним позначенням. *Наприклад,* «Продовження додатка Д», остання сторінка відповідного додатка має напис «Закінчення додатка Д».

Зразок оформлення продовження додатка наведено на рис. 1.8.

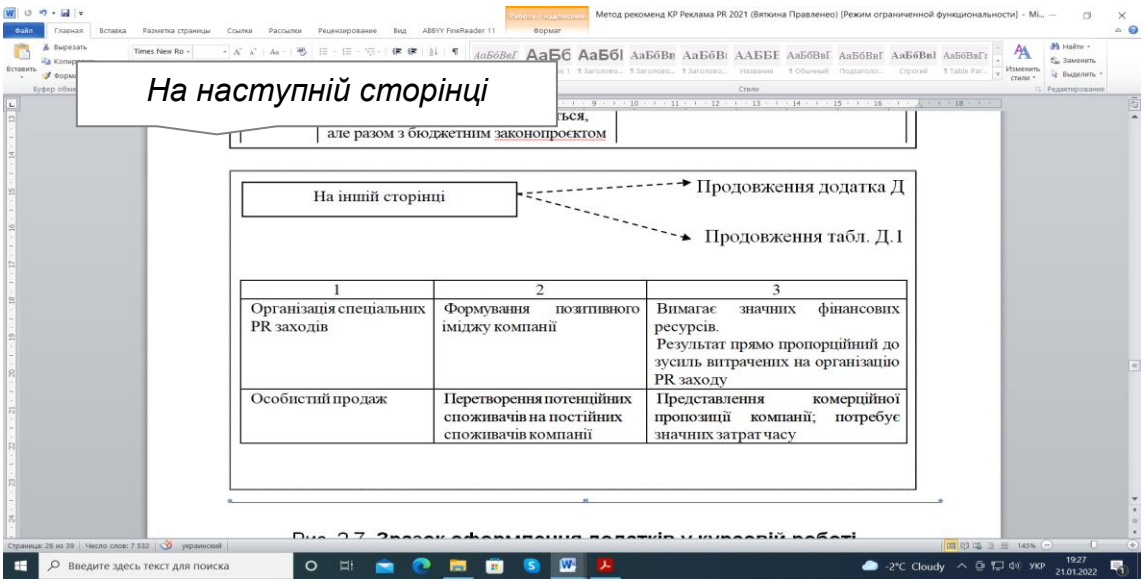

Рис. 1.8. **Зразок оформлення продовження додатка у дипломній роботі**

Якщо в роботі як додаток використовують документ, що має самостійне значення і оформлюють згідно з вимогами до документів даного виду, то його копію вміщують у роботі без змін в оригіналі. Тоді перед копією вміщують аркуш, на якому посередині друкують слово «Додаток …» і назву документа, що наводять, з наступного рядка.

Для презентації основних результатів дипломної роботи під час захисту здобувач вищої освіти готує *презентаційний матеріал*. Це – таблиці, рисунки, переліки тощо, які містяться в основному тексті роботи, та які оформлені із застосуванням програмного продукта MS PowerPoint.

Таблиці та рисунки ілюстративного матеріалу розміщують у порядку згадування їх у доповіді під час захисту.

2. Підготовка та порядок захисту дипломної роботи

2.1. Порядок захисту дипломної роботи

Згідно з регламентом здобувач вищої освіти зобов’язаний подавати дипломну роботу керівнику на перевірку у встановлені строки. Під час підготовки до захисту необхідно усунути всі зауваження.

Перед захистом дипломна робота проходить передзахист. Після якого здобувач вищої освіти усуває можливі недоліки роботи, проходить нормо-контроль, не пізніше ніж за тиждень до дати захисту, на який необхідно представити:

дипломну роботу, підписану здобувачем вищої освіти та керівником;

електронний варіант дипломної роботи;

ілюстративний матеріал;

презентацію до дипломної роботи в електронному варіанті.

До захисту не допускають здобувачів вищої освіти, які не виконали навчальний план і на момент подання до захисту дипломної роботи мають академічну заборгованість. Питання про недопуск дипломної роботи до захисту розглядають на засіданні кафедри з участю декана факультету.

Також здобувач вищої освіти подає документи для бібліотечного архіву, а саме:

1) пояснювальну записку (форма № Н–9.02);
2) реферат 2 – 3 сторінки (реферований зміст роботи);
3) дані для наповнення наукового архіву (додаток Г).

Екзаменаційній комісії можуть бути надані також інші матеріали, що характеризують наукову та практичну цінність виконаної дипломної роботи, – друковані статті за темою роботи, документи, що вказують на практичне її застосування тощо.

Процедура захисту дипломної роботи є прилюдною і складається з таких етапів:

короткого повідомлення автора (визначають мету, зміст, наукову та практичну цінність роботи; питання, що винесені на захист, та результати дипломної роботи). Рекомендована тривалість доповіді здобувача вищої освіти – 10 – 15 хвилин;

відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії та присутніх на захисті;

відповідей на зауваження наукового керівника та рецензентів;

підведення підсумків захисту дипломної роботи (дають оцінку дипломній роботі кожного здобувача вищої освіти).

Під час захисту ведуть протокол засідання ЕК. Окремо зазначають думку членів ЕК про практичну цінність і рекомендації щодо використання пропозицій автора. Загальний час захисту не повинен перевищувати

30 хвилин у середньому на одного здобувача вищої освіти. Результати захисту дипломних робіт оголошують у цей же день після оформлення протоколів засідання екзаменаційної комісії.

2.2. Оцінювання дипломної роботи

Дипломну роботу оцінюють за 100-бальною шкалою. Під час оцінювання дипломної роботи беруть до уваги ступінь розкриття теми; зміст та якість виконання роботи; відповідність оформлення вимогам; повнота і точність відповідей на запитання під час захисту.

Узагальнені критерії оцінювання захисту дипломної роботи та деталізована бальна шкала наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Параметри та критерії оцінювання дипломної роботи

Рейтинговий показник (бали)	Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	Критерії оцінювання
1	2	3	4
90 – 100	A (відмінно)	Відмінно	Дипломну роботу виконано у повній відповідності до методичних рекомендацій щодо виконання дипломної роботи; зміст графічних матеріалів відображає результати, які отримані в основній частині та оформлено згідно з нормативними вимогами; здобувач вищої освіти показав глибокі теоретичні знання, оволодів первинними навичками дослідної роботи: у роботі проаналізовано не менше 15 наукових та статистичних джерел (у тому числі викладені іноземною мовою); самостійно, досконало виконав розрахунки, продемонстрував розуміння зв’язку отриманих результатів із практичним застосуванням; використав сучасні комп’ютерні програми; виконав роботу грамотно, літературною українською мовою; подав роботу до захисту у визначений кафедрою термін; доповідь і захист роботи обґрунтовані, виявлені комплексні знання зі спеціальних навчальних дисциплін стосовно теми дипломної роботи, впевнено й обґрунтовано відповів на запитання членів комісії

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4
82 – 89	B (добре)	Добре	Дипломну роботу виконано у повній відповідності до методичних рекомендацій щодо виконання дипломної роботи; зміст графічних матеріалів відображає результати, які отримані в розрахунковій частині та оформлено згідно з нормативними вимогами; здобувач вищої освіти показав досить глибокі знання з цієї теми, оволодів первинними навичками дослідної роботи, але вагається під час вибору та обґрунтування основних проєктних рішень; продемонстрував розуміння зв'язку отриманих результатів із практичним застосуванням; використав сучасні комп'ютерні програми; виконав роботу грамотно, літературною українською мовою; оформив роботу відповідно до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін; на захисті продемонстрував добрі знання зі спеціальних навчальних дисциплін стосовно теми дипломної роботи
75 – 81	C (добре)	Добре	Дипломну роботу виконано у повній відповідності до методичних рекомендацій щодо виконання дипломної роботи; зміст графічних матеріалів відображає результати, які отримані в основній частині. Здобувач вищої освіти показав добрі теоретичні знання з теорії та практики маркетингу, навички дослідної аналітичної роботи, але висновки щодо проведеного аналізу та проєктні пропозиції не досить ґрунтовні; самостійно виконав основну частину, але наявні помилки та недоопрацювання. Продемонстрував розуміння зв'язку отриманих результатів з практичним застосуванням, однак відчуває труднощі щодо їхнього обґрунтування. Виконав роботу грамотно, українською мовою; оформив роботу відповідно до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін. На захисті продемонстрував добрі знання з теми дослідження, відповів на запитання членів комісії з декількома неточностями

Закінчення табл. 2.1

1	2	3	4
64 – 74	D (задовільно)	Задовільно	Дипломну роботу виконано з незначними порушеннями методичних рекомендацій до виконання дипломної роботи; в пояснювальній записці виявлені помилки; в аналітичній частині є надлишок елементів описовості; добір інформаційних ресурсів та джерел не завжди актуальний та обґрунтований; є певні помилки в узагальненні отриманих результатів, розумінні міждисциплінарних зв'язків та способах прикладного застосування отриманих знань. Роботу подано до захисту у визначений кафедрою термін, однак здобувач вищої освіти неякісно підготував та виконав доповідь, невпевнено відповідає на основні питання за змістом роботи
60 – 63	E (задовільно)	Задовільно	Дипломну роботу виконано з суттєвими порушеннями методичних рекомендацій до виконання дипломної роботи; в основній частині виявлені суттєві помилки; робота не структурована, наявне / неякісне оформлення текстової та графічної частини роботи. Роботу подано до захисту з порушенням терміну, встановленого кафедрою; у відповідях на запитання членів комісії допущені грубі помилки; не систематизована доповідь захисту в цілому
35 – 59	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	Незадовільно	Невідповідність змісту і матеріалу затвердженій темі дипломної роботи. Здобувач вищої освіти у цілому орієнтується у матеріалі дипломної роботи
1 – 34	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням	Незадовільно	Роботу не виконана або виконано не самостійно, здобувач вищої освіти не орієнтується в матеріалі дипломної роботи

Оцінка дипломної роботи залежить від застосованої методики дослідження, якості виконання дослідження, уміння здобувача вищої освіти

пов’язувати теоретичні знання з практикою маркетингової діяльності, правильності відповідей на запитання під час захисту, а також оформлення роботи.

Рекомендована література

1. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3582_2013.pdf.

2. Інформаційні ресурси кафедри маркетингу щодо науково-дослідної практики, переддипломної практики, дипломної роботи здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня 4 року навчання // Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Режим доступу : https://pns.hneu.edu.ua/course/index.php?categoryid=984.

3. Кодекс академічної доброчесності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (нова редакція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf.

4. Мальська М. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] : навчальний посібник / М. Мальська, Н. Паньків. – Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2020. – 226 с. – Режим доступу : https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Osnovy-naukovykh-doslidzhen-Pankiv Malska.pdf.

5. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. В. Тушева : УМО НАПН України. – Харків : Федорко, 2014. – 408 с. – Режим доступу : https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a1eb793d-1a0b-4dbb-b865-64cee8ed1e7a/content.

6. Основи наукових досліджень : навч. посіб. [Електронний ресурс] / за заг. ред. Т. В. Гончарук. – Тернопіль, 2014. – 272 с. – Режим доступу : https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/841dc319-0f38-49d1-9216-a5aa4341fa59/content.

7. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Харківському національному економічному університет імені Семена Кузнеця [Електронний ресурс]. –

Режим доступу : https://hneu.edu.ua/content/documents/52/5141/Attaches/polozhennya-pro-systemu-vnutrishnogo-zabezpechennya-yakosti-osvitnoyi-diyalnosti-ta-yakosti-vyshhoyi-osvity-u-hneu.pdf.

8. Про вищу освіту : Закон України № 1556-18 від 1 липня 2014 року (зі змін.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.

9. Пушкар О. І. Методологія та організація наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. І. Пушкар. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 866 с. – Режим доступу : http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23346.

10. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 075 «Маркетинг» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України № 1343 від 05.12.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/075-marketing-bakalavr-1.pdf.

Додатки

Додаток А

Зразок оформлення титульного аркуша дипломної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ І МАРКЕТИНГУ

КАФЕДРА МАРКЕТИНГУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалавр)
Спеціальність	Маркетинг
Освітня програма	Маркетинг
Група	6.03.075.010.Х.Х

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему «*Назва*»

Виконав(-ла): здобувач(-ка) вищої освіти Ім’я ПРІЗВИЩЕ

Керівник: *д-р екон. наук / канд. екон. наук, професор / доцент* Ім’я ПРІЗВИЩЕ

Рецензент: *учене звання / посада на підприємстві* Ім’я ПРІЗВИЩЕ

Харків – 202_

Додаток Б

Зразок оформлення подання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Направляється здобувач(-ка) вищої освіти першого (бакалаврського) рівня *ПРІЗВИЩЕ Ім'я* до захисту дипломної роботи за спеціальністю 075 «Маркетинг» освітньої програми «Маркетинг» на тему «*Тема дипломної роботи».*

Тему та керівника дипломної роботи затверджено наказом ректора № __ від «_»_____202_ року.

Декан факультету _____Володимир ВОВК

Довідка про успішність і відповідність вимогам ДСТУ

Здобувач(-ка) вищої освіти *ПРІЗВИЩЕ Ім'я* за період навчання на факультеті менеджменту і маркетингу з 202_ року до 202_ року повністю виконав навчальний план за освітньою програмою з таким розподілом оцінок за національною шкалою: відмінно __%, добре __%, задовільно %.

Секретарка факультету _____Інна КОЗЛОВА

Висновок керівника дипломної роботи

_____
_____
_____
_____
_____

Керівник роботи _____Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Висновок кафедри про дипломну роботу

Дипломну роботу розглянуто на засіданні кафедри маркетингу, протокол № _ від «___»____ 202_ р. Здобувач(-ка) вищої освіти *ПРІЗВИЩЕ Ім'я* допускається до захисту роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувачка кафедри _____Людмила ГРИНЕВИЧ

Додаток В

Зразки оформлення літературних джерел за видами

Книги

Один автор

Пушкар О. І. Методологія та організація наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. І. Пушкар ; Харків. нац. екон. ун-т ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 866 с.

Котлер Ф. Основи маркетингу. – Київ : Діалектика, 2020. – 736 с.

Два автори

Андрушків Б. М. Основи маркетингу / Б. М. Андрушків, О. Є. Кузьмін. – Львів : Світ, 2020. – 296 с.

Петренко А. О. Промисловий маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика : [підручник] / А. О. Петренко, А. О. Пугач. – Київ : Знання, 2021. – 358 с.

Три автори

Котлер Ф. Маркетинг 4.0. Від традиційного до цифрового / Ф. Котлер, Х. Картаджайа, А. Сетіаван. – Київ : КМ-Букс, 2021. – 144 с.

Статті

Гриневич Л. В. Система прийняття рішень щодо подолання дисбалансу професійного розподілу людського капіталу продуктивних сил регіону / Л. В. Гриневич // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». – 2019. – № 3 (270). – С. 63–67.

Небилиця О. А. Сучасні ефективні маркетингові інструменти розвитку бізнесу [Електронний ресурс] / О. А. Небилиця // Комунальне господарство міст. Серія «Економічні науки». – 2021. – Вип. 7 (167). – С. 204–212. – Режим доступу : http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27193.

Ус М. І. Дослідження впливу тайм-маркетингу на інструментарій маркетингових комунікацій на міжнародному ринку [Електронний ресурс] / М. І. Ус // Економіка та суспільство. – 2021. – № 26. – С. 184–191. – Режим доступу : https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-46.

Сторінки з вебсайтів

Офіційна фандрейзингова платформа України. – Режим доступу : https://u24.gov.ua/uk.

Офіційний сайт АТ «ПриватБанк». – Режим доступу : https://privatbank.ua/.

Що таке бренд і брендинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ideadigital.agency/blog/shho-take-brend-ta-brending/.

Додаток Г

Структура реферату для наповнення наукового архіву

Дипломна робота *«НАЗВА»* складається зі _____ сторінок; _____ таблиць; _____ рисунків; _____ джерел літератури, розміщених на _____ сторінках; _____ додатків.

Мета роботи – ... .

Об’єктом дослідження є процес … .

Предметом дослідження є … .

У розділі 1 дипломної роботи досліджено … .

У розділі 2 проведено комплексний аналіз діяльності … .

У розділі 3 … .

Ключові слова: (не менш ніж п’ять).

Рік виконання роботи – 202_ р. Рік захисту – 202_ р.

Зміст

Вступ 3
1. Виконання дипломної роботи 4
    1.1. Загальні вимоги до структури та змісту дипломної роботи 4
    1.2. Вимоги до оформлення дипломної роботи 13
2. Підготовка та порядок захисту дипломної роботи 24
    2.1. Порядок захисту дипломної роботи 24
    2.2. Оцінювання дипломної роботи 26
Рекомендована література 29
Додатки 31

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи

для здобувачів вищої освіти спеціальності 075 «Маркетинг» освітньої програми «Маркетинг» першого (бакалаврського) рівня

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Гриневич** Людмила Володимирівна
Ус Марина Ігорівна
Родіонов Сергій Олександрович

Відповідальний за видання *Л. В. Гриневич*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *В. О. Дмитрієва*

План 2022 р. Поз. № 217 ЕВ. Обсяг 36 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру ***ДК № 4853 від 20.02.2015 р.***